

Czwartek, 18 września 2014 r.

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

PARLAMENT EUROPEJSKI

P8_TA(2014)0022

Prześladowanie obrońców praw człowieka w Azerbejdżanie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 18 września 2014 r. w sprawie prześladowania obrońców praw człowieka w Azerbejdżanie (2014/2832(RSP))

(2016/C 234/01)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie sytuacji w Azerbejdżanie, zwłaszcza rezolucję z dnia 18 kwietnia 2012 r. zawierającą zalecenia dla Rady, Komisji i ESDZ dotyczące negocjacji w sprawie układu o stowarzyszeniu między UE a Azerbejdżanem ⁽¹⁾ oraz rezolucję z dnia 13 czerwca 2013 r. poświęconą sprawie Ilgara Mammadowa ⁽²⁾,
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji oraz wysokiego przedstawiciela Unii Europejskiej do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z dnia 15 maja 2012 r., skierowany do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów pt. „Realizacja nowej europejskiej polityki sąsiedztwa” (JOIN(2012)0014),
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 27 marca 2014 r. dotyczące postępów w realizacji europejskiej polityki sąsiedztwa w stosunku do Azerbejdżanu za rok 2013 (SWD(2014)0070),
- uwzględniając plan działania UE i Azerbejdżanu w zakresie europejskiej polityki sąsiedztwa,
- uwzględniając oświadczenie rzecznika wiceprzewodniczącego/wysokiego przedstawiciela oraz rzecznika komisarza ds. rozszerzenia i europejskiej polityki sąsiedztwa Stefana Fule z dnia 2 sierpnia 2014 r. dotyczące aresztowania Leyli Yunus,
- uwzględniając oświadczenie rzecznika wiceprzewodniczącego/wysokiego przedstawiciela z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie aresztowania Rasula Jafarowa,
- uwzględniając oświadczenie UE z dnia 14 sierpnia 2014 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka oraz sytuacji społeczeństwa obywatelskiego w Azerbejdżanie,
- uwzględniając oświadczenie komisarza Stefana Fule wydane w Baku w dniu 8 września 2014 r. i dotyczące kluczowej roli społeczeństwa obywatelskiego w ramach Partnerstwa Wschodniego, a także ogłoszony przez niego nowy unijny program wsparcia na rzecz społeczeństwa obywatelskiego w Azerbejdżanie, który przewiduje środki w wysokości 3 mln EUR na lata 2014–2015;
- uwzględniając oświadczenie sekretarza generalnego Rady Europy Thorbjørna Jaglanda z dnia 1 sierpnia 2014 r. dotyczące aresztowania dyrektora Instytutu na rzecz Pokoju i Demokracji w Azerbejdżanie Leyli Yunus,

⁽¹⁾ Dz.U. C 258 E z 7.9.2013, s. 36.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0285.

Czwartek, 18 września 2014 r.

- uwzględniając oświadczenie z Baku przyjęte przez Zgromadzenie Parlamentarne OBWE podczas dorocznej sesji odbywającej się w dniach 28 czerwca – 2 lipca 2014 roku, w którym wyrażono zaniepokojenie z powodu nadużywania procedur administracyjnych i prawnych w celu zatrzymywania, więzienia i zastraszania obrońców praw człowieka i krytyków oraz zamykania im ust na różne inne sposoby w licznych państwach należących do OBWE;
 - uwzględniając umowę o partnerstwie i współpracy zawartą między Wspólnotą Europejską a Azerbejdżanem, która weszła w życie w 1999 r., a także toczące się negocjacje między obydwoma stronami w sprawie nowej umowy, która miałyby zastąpić tę obecnie obowiązującą;
 - uwzględniając art. 135 ust. 5 i art. 123 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że w ciągu ostatnich kilku lat ogólna sytuacja w zakresie praw człowieka w Azerbejdżanie pogarsza się, przy czym w ostatnich miesiącach doszło do poważnej eskalacji represji rządowych, nacisków i zastraszania wobec organizacji pozarządowych, działaczy społeczeństwa obywatelskiego, dziennikarzy i obrońców praw człowieka;
- B. mając na uwadze, że od końca lipca celem ataków rządu są czołowi obrońcy praw człowieka w kraju, więzieni na podstawie zarzutów o charakterze wyraźnie politycznym, jak w przypadku znanej dyrektorki Instytutu na rzecz Pokoju i Demokracji Leyli Yunus i jej męża historyka Arifa Yunusa, a także przewodniczącego azerbejdżańskiego Klubu Praw Człowieka Rasula Jafarowa;
- C. mając na uwadze, że przewodniczący Towarzystwa Edukacji Prawnej i prawnik zajmujący się prawami człowieka Intigam Alijew, który był obrońcą w ponad 200 sprawach przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w dziedzinie naruszania wolności wypowiedzi, prawa do uczciwego procesu i prawa wyborczego w Azerbejdżanie, został aresztowany w dniu 8 sierpnia 2014 r. i zatrzymany na trzy miesiące na podstawie zarzutów karnych, co dowodzi nasilającej się tendencji do prześladowania znanych obrońców praw człowieka w kraju i zamykania im ust;
- D. mając na uwadze, że wg doniesień współwięźniarka Leyli Yunus dopuściła się wobec niej przemocy, jednak nie podjęto żadnych działań, aby ukarać winną lub zapewnić ochronę Leyli Yunus; mając na uwadze, że choć stan zdrowia Leyli Yunus pogorszył się w więzieniu, nie zapewniono jej odpowiedniej opieki medycznej;
- E. mając na uwadze, że w dniu 26 maja 2014 r. przewodniczący Ośrodka Monitorowania Wyborów i Badań nad Demokracją Anar Mammadli oraz dyrektor tego ośrodka Baszır Sulejmanli zostali skazani odpowiednio na 5 lat i 6 miesięcy oraz 3 lata i 6 miesięcy więzienia m.in. pod zarzutem unikania podatków i nielegalnego prowadzenia działalności gospodarczej;
- F. mając na uwadze, że w tym samym czasie ośmiu działaczy pozarządowego ruchu młodzieżowego NIDA skazano pod zarzutem chuligaństwa, posiadania narkotyków i materiałów wybuchowych, a także dążenia do zakłócenia porządku publicznego, a ponadto działaczy mediów społecznościowych Omara Mammadowa, Abdula Abilowa i Elsewera Murselliego skazano na 5 do 5,5 roku więzienia pod zarzutem posiadania narkotyków, przy czym żaden z nich nie miał dostępu do wybranego przez siebie adwokata i wszyscy skarżyli się na złe traktowanie w areszcie policyjnym;
- G. mając na uwadze, że w Azerbejdżanie coraz większej liczbie dziennikarzy, obrońców praw człowieka i działaczy stawia się zarzuty, jak np. dyrektorowi Publicznego Stowarzyszenia na rzecz Ośrodka Kształcenia Inteligentnych Obywateli Hasanowi Huseynliemu skazanemu w dniu 14 lipca 2014 r. na sześć lat więzienia oraz dziennikarzowi śledczemu wiodącej na rynku rosyjskojęzycznej gazety *Zerkalo* Raufowi Mirkadirowi, przetrzymywanemu w areszcie tymczasowym pod zarzutem zdrady; mając na uwadze, że w dniu 8 sierpnia 2014 r. do biur Instytutu na rzecz Wolności i Bezpieczeństwa Reporterów, który jest wiodącą organizacją pozarządową broniącą praw mediów w tym kraju, kierowaną przez znanego i uznawanego na arenie międzynarodowej obrońcę praw człowieka Emina Husejnowa, wtargnęła policja; mając na uwadze, że kolejną aresztowaną niedawno osobą jest znany dziennikarz opozycyjny Seymour Hazijew oskarżony o chuligaństwo o podłożu kryminalnym i przetrzymywany w dwumiesięcznym areszcie tymczasowym;
- H. mając na uwadze, że sprawy te są podobne do wielu innych wytaczanych działaczom politycznym, obrońcom praw, dziennikarzom, blogerom i innym działaczom mediów społecznościowych, których władze uwięziły w ciągu dwóch ostatnich lat w oparciu o podobne sfinansowane zarzuty, w tym zarzut chuligaństwa, posiadania narkotyków, unikania podatków, a nawet zdrady; mając na uwadze, że niedawna fala aresztowań dała się poważnie odczuć i zmusiła wielu znanych działaczy do ucieczki z kraju lub do ukrywania się;

Czwartek, 18 września 2014 r.

- I. mając na uwadze, że niezależną azerbejdżańską gazetę *Azadliq* zmuszono do zaprzestania publikowania z powodu domniemych problemów finansowych, a wcześniej wywierano na nią naciski najwyraźniej w związku z publikacjami na temat korupcji;
 - J. mając na uwadze, że Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał liczne orzeczenia w sprawach dotyczących łamania praw człowieka w Azerbejdżanie, ostatnie w dniu 22 maja 2014 r. w sprawie przewodniczącego Ruchu Obywatelskiego na rzecz Alternatywy Republikańskiej İlğara Mammadowa; mając na uwadze, że mimo orzeczenia, zgodnie z którym zatrzymanie to miało charakter polityczny, władze odmówiły uwolnienia uwięzionego;
 - K. mając na uwadze, że od 2006 r. pokojowym demonstrantom praktycznie nie wolno demonstrować w centrum Baku oraz że niedawno wprowadzono nowe surowe grzywny i dłuższe okresy zatrzymania administracyjnego dla organizatorów lub uczestników niedozwolonych zgromadzeń publicznych;
 - L. mając na uwadze, że władze Azerbejdżanu nie uwzględniły opinii Europejskiej Komisji na rzecz Demokracji przez Prawo (tzw. komisji weneckiej) przy Radzie Europy na temat ustaw dotyczących wolności zrzeszania się, partii politycznych i ochrony przed zniesławieniem; mając ponadto na uwadze, że władze Azerbejdżanu nie rozważyły w należyty sposób ustaleń komisarza Rady Europy ds. praw człowieka poczynionych podczas jego wizyt w tym kraju;
 - M. mając na uwadze, że w lutym 2014 r. prezydent Alijew podpisał kolejne poprawki do ustawy o organizacjach pozarządowych, która daje teraz władzom dodatkowe uprawnienia w zakresie tymczasowego zawieszenia lub całkowitego zakazania działalności krajowych i zagranicznych organizacji pozarządowych w Azerbejdżanie oraz wprowadza nowe rodzaje wykroczeń karanych grzywnami, przy czym wysokość grzywien wzrosła do 2 500–3 000 AZN (ok. 2 600–3 100 EUR) dla organizacji pozarządowych oraz do 1 000–2 000 AZN (ok. 1 000–2 000 EUR) dla dyrektorów krajowych i zagranicznych organizacji pozarządowych;
 - N. mając na uwadze, że na mocy decyzji sądu okręgowego w dystrykcie miasta Baku Nasimi z dnia 8 lipca 2014 r. zamrożono konto bankowe Publicznego Stowarzyszenia na rzecz Organizacji Ochrony Praw Pracowników Sektora Naftowego oraz jego lidera Gahramanowa Mirwari Uzejira;
 - O. mając na uwadze, że Azerbejdżan jest członkiem Rady Europy i sygnatariuszem europejskiej konwencji praw człowieka;
 - P. mając na uwadze, że w dniu 14 maja 2014 r. Azerbejdżan przejął przewodnictwo w Komitecie Ministrów Rady Europy;
1. podkreśla, że pełne przestrzeganie praw człowieka, zasad demokratycznych, podstawowych wolności i praworządności jest podstawą współpracy w ramach Partnerstwa Wschodniego i zobowiązań podjętych przez Azerbejdżan w Radzie Europy i OBWE;
 2. zdecydowanie potępia aresztowanie i przetrzymywanie Leyli Yunus, Arifa Yunusa, Rasula Jafarowa, Intigama Alijewa i Hasana Huseyniego, a także domaga się ich natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia oraz wycofania wszystkich stawianych im zarzutów; domaga się natychmiastowego i rzetelnego śledztwa w sprawie zabójstwa İlğara Nasibowa oraz pociągnięcia do odpowiedzialności wszystkich odpowiedzialnych za to zabójstwo;
 3. wzywa władze Azerbejdżanu do zagwarantowania Leyli Yunus, Arifowi Yunusowi i wszystkim obrońcom praw człowieka w Azerbejdżanie integralności fizycznej i psychicznej oraz do zapewnienia im w trybie pilnym właściwej opieki lekarskiej, w tym lekarstw i hospitalizacji;
 4. ponawia swój apel do rządu Azerbejdżanu o podjęcie konkretnych kroków w celu pilnej i natychmiastowej poprawy sytuacji w zakresie praw człowieka w kraju, w tym również o natychmiastowe i bezwarunkowe uwolnienie wszystkich więźniów politycznych i zaprzestanie aresztowań o podłożu politycznym;
 5. wzywa władze Azerbejdżanu do zaprzestania prześladowania i zastraszania organizacji społeczeństwa obywatelskiego, polityków opozycji i niezależnych dziennikarzy, a także do powstrzymania się od zakłócania lub podważania ich cennej pracy na rzecz rozwoju demokracji w Azerbejdżanie; wzywa je również do zadbania o to, aby wszyscy zatrzymani, w tym również dziennikarze oraz działacze polityczni i związani ze społeczeństwem obywatelskim, cieszyli się pełnią praw procesowych, zwłaszcza jeżeli chodzi o dostęp do wybranych przez siebie adwokatów, kontakty z rodziną i inne normy w zakresie uczciwego postępowania sądowego;

Czwartek, 18 września 2014 r.

6. ubolewa z powodu działań podejmowanych przez rząd Azerbejdżanu w celu ograniczenia kontaktów między społeczeństwem obywatelskim a działaczami młodzieżowymi i intelektualistami z Armenii i Azerbejdżanu, gdyż kontakty te mają duże znaczenie dla przezwyciężenia wieloletniej wrogości między obydwojma krajami; w związku z tym przypomina o ważnej pracy wykonanej w tej dziedzinie przez Leylę Yunus i jej męża Arifa;

7. wzywa rząd Azerbejdżanu do podjęcia w pełnym zakresie współpracy z komisją wenecką przy Radzie Europy i jej komisarzem oraz do przestrzegania specjalnych procedur ONZ w odniesieniu do obrońców praw człowieka, prawa do wolności zrzeszania się i pokojowych zgromadzeń oraz wolności wypowiedzi i arbitralnych zatrzymań w celu wprowadzenia zmian do przepisów i dostosowania swoich praktyk do wniosków ekspertów;

8. wzywa władze Azerbejdżanu do podjęcia bez dalszej zwłoki reform w dziedzinie praw człowieka, które już dawno należało wprowadzić, w tym również do wywiązania się z wielu nieuregulowanych zobowiązań akcesyjnych podjętych przez Azerbejdżan w związku z przystąpieniem do Rady Europy, a także do zastosowania się do orzeczeń przeciwko Azerbejdżanowi wydanych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka;

9. wzywa władze Azerbejdżanu do zniesienia zakazu publicznych zgromadzeń w centrum Baku oraz do zaprzestania karania grzywnami pokojowych demonstrantów lub stosowania wobec nich zatrzymania administracyjnego;

10. ponownie potwierdza swoje stanowisko, zgodnie z którym wsparcie UE dla Republiki Azerbejdżanu i współpraca z nią, w tym również toczące się negocjacje w sprawie strategicznego partnerstwa na rzecz modernizacji, muszą być uzależnione od klauzul dotyczących ochrony i propagowania praw człowieka, zwłaszcza jeżeli chodzi o wolność mediów, w tym gwarancję wolności w Internecie i wolnego od cenzury dostępu do informacji i komunikacji, wolność wypowiedzi, wolność zrzeszania się i wolność zgromadzeń, oraz obejmować takie klauzule;

11. podkreśla, że jego zgoda na podpisanie umowy o partnerstwie z Azerbejdżanem będzie zależała od zadowalającego spełnienia powyższych wymogów, uwolnienia obrońców praw człowieka, wycofania przepisów ograniczających działalność niezależnego społeczeństwa obywatelskiego, a także zaprzestania represji i zastraszania organizacji pozarządowych, niezależnych mediów, sił opozycyjnych, obrońców praw człowieka, działaczy na rzecz praw mniejszości oraz działaczy młodzieżowych i działaczy związanych z sieciami społecznościowymi;

12. wzywa Radę, Komisję i ESDZ do ścisłego stosowania zasady „więcej za więcej” i skoncentrowania się zwłaszcza na sytuacji obrońców praw człowieka (stosownie do wytycznych UE w sprawie obrońców praw człowieka), arbitralnych i politycznych zatrzymaniami, niezależności sądownictwa, reformach demokratycznych oraz podstawowych prawach i wolnościach; apeluje w szczególności o dokonanie przeglądu programowania w zakresie europejskiego instrumentu sąsiedztwa oraz o wstrzymanie wszelkiej pomocy, która nie jest udzielana tylko i wyłącznie z myślą o prawach człowieka i społeczeństwie obywatelskim;

13. ubolewa, że w ramach dialogu między UE a Azerbejdżanem na temat praw człowieka nie poczyniono istotnych postępów w zakresie sytuacji dotyczącej praw człowieka w tym kraju; wzywa ESDZ do zintensyfikowania tego dialogu, aby uczynić go skuteczniejszym i zorientowanym na wyniki, a także do regularnego składania sprawozdań Parlamentowi;

14. wzywa rząd Azerbejdżanu do uproszczenia obowiązującej wysoce skomplikowanej i czasochłonnej procedury rejestracji organizacji pozarządowych, wprowadzenia istotnych zmian legislacyjnych w celu uchylenia wprowadzonych niedawno środków ograniczających możliwości organizacji pozarządowych w zakresie przyjmowania darowizn bez oficjalnej rejestracji, a także do zastosowania się do zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy CM/Rec(2007)14, skierowanego do państw członkowskich i dotyczącego prawnego statusu organizacji pozarządowych w Europie;

15. wzywa Radę i państwa członkowskie do skłonienia Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego (MKOl) do wystosowania do władz Azerbejdżanu apelu o zaprzestanie represji, a także do podkreślenia, że MKOl oczekuje od nich, iż jako gospodarze europejskich igrzysk olimpijskich w przyszłym roku wywiążą się z zawartego w karcie olimpijskiej wymogu dotyczącego przestrzegania wolności prasy;

Czwartek, 18 września 2014 r.

16. wzywa ESDZ do stosowania wszystkich wytycznych UE dotyczących obrońców praw człowieka oraz do organizowania regularnych spotkań w delegaturze UE w Baku z udziałem niezależnych organizacji praw człowieka, jak i do koordynowania tych spotkań z przedstawicielstwami państw członkowskich UE oraz do wyrażania podczas tych spotkań publicznego poparcia dla działalności obrońców praw człowieka; wzywa ESDZ do dokładnego monitorowania wszystkich procesów i postępowań sądowych przeciwko obrońcom praw człowieka oraz do składania Parlamentowi sprawozdań na ten temat;

17. przypomina o swoim stanowisku przedstawionym w dniu 24 maja 2012 r.⁽¹⁾ oraz wzywa Radę do rozważenia możliwości nałożenia ukierunkowanych sankcji na osoby odpowiedzialne za łamanie praw człowieka, jeżeli wciąż będzie ono miało miejsce;

18. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji prezydentowi, rządowi i parlamentowi Republiki Azerbejdżanu, ESDZ, Radzie, Komisji oraz Radzie Europy.

⁽¹⁾ Dz.U. C 264 E z 13.9.2013, s. 91.